

På kornet

**MEDLEMSBLAD FOR KORNBØNDENES
INTERESSEORGANISASJON (KIO)**

Nr 1 2013

Årgang 16

INNHOOLD

Leder:	side 2
Referat årsmøtet	side 3
Innspill til jordbruksforhandlingene	side 4
Hvordan oppnå bedre kornøkonomi	side 6
Verv en kollega	side 8

Kornøkonomien kan sikres ved økt kornpris eller ved økte arealtilskudd. Hva er best?

Regjeringen har gjennom landbruksmeldinga sagt at kornproduksjonen de neste åra må opp for å nå måla om å beholde den selvforsyningsgraden vi har.

Det er mange faktorer som påvirker økonomien i en produksjon som er helt væravhengig. Likevel er det mye jeg som bonden kan påvirke selv. Alt kan gjøres pliktoppfyllende og nøyaktig, men den andre måten er også mulig:

Jordens lagelighet når jeg skal gjøre våronna er den første utfordringen. Onna også kan gjøres fort og lettvent uten tanke på avlingsstørrelse. Kalking glemmer jeg, riktig gjødsel betyr heller ikke så mye, bare den er billig. Ved ugrasssprøyting velger jeg det billigste middelet selv om det på sikt gir resistens. Soppsprøyting og stråforkorting kan jeg droppe.

Hovedgrunn til de lettvente valgene: Ferie med familie og venner i juli er viktigere enn å behandle åkeren. Det betyr så lite økonomisk. En ensidig økning i arealtilskuddet dekker dette også. Her i Mjøsområdet endres strømtariffen drastisk fra dette året, og fører til økte kostnader i forhold til vatning. Hvorfor skal jeg vatne, ødelegge de fine varme dagene med å flytte vatning, når jeg i stedet kan hygge meg med familie og venner på stranda?

Selv vil jeg ha økt kornpris i stedet for økte areal-

tilskudd. Dette gir meg som kornprodusent større muligheter til å påvirke det økonomiske resultatet gjennom innsats, basert på god agronomi. La meg få igjen for innsatsen jeg setter inn gjennom hele vekstsesongen. Den som starter med at jeg sørger for at jorda er i god hevd, ei god våronn, riktig gjødsling og ugrasssprøyting som tar problemene. Deretter fokus på stråforkorting og soppsprøyting, som kanskje også gir færre mykotoksiner i kornet, og dermed gjør det mere anvendbart.

Konsekvensen av økt kornpris er negativ for brukerne av norsk kvalitetskorn. Det bekymrer, men kan løses på flere måter hvis viljen er der.

Arealtilskuddet er redusert pr da for brukere som har over 800 da med kr 23 pr da. Dette er i utgangspunktet et lite beløp, men da skal vi huske hvorfor vi fikk en stor økning i arealtilskudd under Øyangen. Det var en kompensasjon for redusert kornpris. En slik reduksjon er derfor ikke riktig.

Konklusjonen er at jeg og resten av styret i KIO går inn for økte kornpriser i stedet for økte arealtilskudd. Dette vil gi økte kornavlinger og gi økt mulighet til å oppnå målene i landbruksmeldinga.

Leiv Blakstad

Årsmøte i KiO 8. februar 2013

Årsmøtet ble også i år lagt til Oslo, nærmere bestemt Norske Felleskjøps lokaler. I forkant av årsmøtet ble to temaer presenter: Kornøkonomiens utvikling og hva som kreves for å komme på nivå med andre jordbruksproduksjoner, samt framlegging av Ekspertgruppa for korn sin rapport. Referat fra de to foredragene finnes ellers i bladet.

Årsmøte og årsmelding

KiOs leder, Leiv Blakstad, ønsket velkommen. Leder refererte videre KiOs årsmelding og la spesiell vekt på:

- Aktiviteten har vært ujevn gjennom året. Som vanlig var den stor rundt jordbruksoppgjøret.
- Samarbeid med andre faglag i forbindelse med bruddet sist vår. KiO fikk her til en fellesuttalelse som støttet bruddet.
- Møter med ulike partier i Næringskomiteen på Stortinget.
- KiO har hatt et godt samarbeid med markedsregulator gjennom året. KiO blir sett på som en nyttig diskusjonspartner og KiO synes også markedsregulator gjør en god jobb.

Årsmøtet syntes at styret og administrasjonen hadde gjort en god jobb, ressursene tatt i betraktning. Medlemsantallet ble kommentert som utfordrende og liten satsing på medlemsverving må forbedres framover.

Budsjettet ble vedtatt med kontingentøkning. Ny kontingentsatser finnes på hjemmesiden.

Arbeidsprogrammet

Arbeidsprogrammet ligger på kio.no. Under diskusjonen rundt arbeidsprogrammet ble følgende kommentarer protokollert:

- Økning av medlemstallet. En må bruke flere kanaler for å nå potensielle medlemmer. I tillegg bør en tilby redusert medlemskontingent første år.
- Kontakt med næringskomiteen på Stortinget
- Bygge allianser, også med Bondelaget
- Representere KiO i ulike kornfora
- Gi ut 2 nummer av På Kornet
- Synliggjøre KiO i media
- Påvirkning av partene i jordbruksoppgjøret er fortsatt viktigste arena for vårt arbeid. Å oppnå

innflytelse er det viktigste enkeltmål.

- Kravet til årets jordbruksoppgjør:

- 50 øre pr kg – etter kostnadsdekning.
- Økt kornpris følges opp med økt prisnedskrivning
- Matkorntilskuddet gjøres om til å gjelde bare norsk matkorn
- Anbefalingene fra Ekspertutvalget følges opp.

Mer om kravene følger på neste side.

Diskusjonen rundt årsmelding og arbeidsprogram dreide seg mye om kornøkonomi. Temaer som ble tatt opp var, blant annet:

- Kornøkonomien har seilt så langt akterut at man må kreve både høyere pris og høyere arealtilskudd
- Hvilken strategi er mest hensiktsmessig for å sikre størst mulig gjennomslagskraft for kornøkonomien i oppgjøret?
- Er det politisk gehør for at bønder skal tjene anstendig?
- Unngå alle vanskelige begreper – folk forstår kr pr time!

Valg

Leiv Blakstad tok gjenvalg som styreleder.

Andre valg til styret:

- Jomar Leira, Sør-Trøndelag, gjenvalg
Erik Morten Garberg, Sør-Trøndelag, ny
Hans Jørgen Olsen Røren, Vestfold, og Ivar Skramstad, Hedmark, var ikke på valg
1. vara: Ole Øvre Klomstad, Sør-Trøndelag, ny
 2. vara: Magne Ystgaard, gjenvalg
 3. vara: Per Bøhn, Akershus, gjenvalg
- Ny i valgkomiteen: Halvor Skaara, Vestfold

Honorarer

Valgkomiteen foreslo videreføring av fasthonorar. Arbeid ut over 40 t for leder og 12 t for andre styremedlemmer honoreres med kr 200 pr t.

Hvordan oppnå bedre kornøkonomi?

Ole Nicolai Skulberg i Norske Felleskjøp har jobbet mye med kornøkonomi med ulike utgangspunkt. På årsmøtet i KiO kunne han fortelle at politiske mål fungerer! Framover er vi helt avhengig av politisk vilje for å bedre økonomien og organisasjonene må satse på flere hester: både tilskudd og pris.

Skulberg startet med en kort historisk gjennomgang av hvordan politiske mål og virkemidler styrer: I 1974 ble det satt et mål om 3,6 millioner dekar korn i Norge. Kornprisen økte og prisforholdet korn/melk gjorde det interessant å legge om til ensidig korn. I 1991 var kornarealet økt til 3,7 mill daa. Skulberg peker på at den dårlige kornøkonomien er hovedgrunn til den bekymringsfulle utviklingen i kornarealer. Vi er nå nede på samme kornareal som i 1974.

Videre tok Skulberg for seg økonomien ved økning av gardsstørrelser. En viktig grunn til at det er så lite å hente på økte gardsstørrelser er at de mindre kornprodusentene allerede har tatt ut stordriftsfordeler på maskinsida: Maskinsamarbeid og utstrakt innleie av entreprenører holder de faste kostnadene nede. I tillegg er det svært krevende å drive et stort areal med lange transportavstander og mange små skifter. Dette er svært kostbart. Og: En utfordring for alle kornprodusenter, er avlingsnivået. Her er det fortsatt en del å hente på å få gjort de rette operasjonene til rett tid.

I følge prognoser fra Norske Felleskjøp vil det være plass til økning av både mat- og førkorn av norsk opprinnelse framover. Men grunnet RÅK-import, vil det være begrenset hvor mye mer norsk matkorn. Totalt sier prognosene økning på ca 40.000 tonn matkorn og 330.000 tonn førkorn. Utfordringen blir stor med å få kornproduksjonen så interessant at kornprodusenter får til større avling på eksisterende arealer og tar i bruk nye arealer. Skulberg avsluttet med en oppskrift på hva som må til:

- Bedre kornøkonomi! Kornproduksjonen er nå så langt bak andre jordbruksproduksjoner, økonomisk, at løftet må komme på flere områder:

- Økt kornpris: Virkemidler som virker produksjonsøkende, gir økt produksjon. Pris er det aller beste virkemiddel. En prisøkning på ca 40 øre vil gi en kornøkonomi på linje med totalkalkylen (snittet av alle jordbruksproduksjoner)
- Økt arealtilskudd: Det er rom for økt arealtilskudd i de laveste sonene, dersom dette kommer sammen med økt kornpris, uten at det blir mindre interessant å produsere størst mulig avlinger
- Kornøkonomien og økonomien i husdyrproduksjonen må balanseres

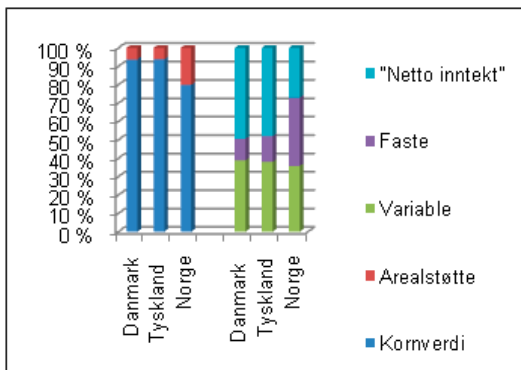
Innspill til jordbruksforhandlingene

Et kornoppgjør i fjor som ikke holdt tritt med kostnadsutviklingen kombinert med gjennomgående dårlige avlinger, har gitt enda større utfordringer foran årets oppgjør (beholdt fra i fjor!). Kornproduksjon ligger nå på bunn når det gjelder lønnsomhet i jordbruket. Uten en langt større stimulans vil mange kornbønder ikke se seg i stand til å bidra til forventningen om økt produksjon, slik både regjering og Storting har ambisjoner om. Dette er noe av utgangspunktet foran årets forhandlinger.

KiO krever i sitt dokument, som er overlevert alle parter i jordbruksoppgjøret, 50 øre i prisstigning – ut over kostnadsdekning, for alle kornarter. Tar en utgangspunkt i referansebrukene har lønnsomheten i kornproduksjon gått drastisk ned de siste 8 årene. KiO har lenge synliggjort hvor feil det blir når vederlaget skal dekke både egenkapitalavkastning og betaling for arbeidet. I snitt for referansebrukene 2,22 og 23 er vederlaget til arbeid nå 44 kr/ time, mot 74 kr/ t i 2001 og 58 kr/t i 2006.

50 øre netto prisøkning vil kunne gi en kornøkonomi på linje med de fleste andre produksjoner i jordbruket – etter inngått avtale. Det krever imid-

Brutto inntekt, kostnader og netto inntekt i Norge, Danmark og Tyskland. Priser fra sist vinter.

lertid vilje og evne hos regjeringen til å bruke budsjettmidler for å unngå at hele belastningen blir ført over på mottakere av våre produkter. Bedret kornøkonomi er et ufravikelig krav. Kornøkonomien må opp på nivå med mjølk i totalalkylen (Referansebruk nr 1)

KiO krever:

- Økonomien må forbedres hovedsakelig med økt kornpris. Det vil også hjelpe til å nå målene i Landbruksmeldinga.
- Dersom det ikke lar seg gjøre å fylle gapet, kun med økning av kornprisen, aksepterer vi at en del av bedringen i økonomien gjøres ved å øke arealtilskuddet.
- Økt kornpris må følges med økt prisnedskrivning
- For svak økonomi i matkornproduksjonen gjør at matkornprisen må økes med mer enn 50 øre, men at gjennomsnittlig prisstigning mat + fôr blir 50 øre.

Brutto inntekt pr dekar hvete er nå likt i Norge, Danmark og Tyskland. Med mindre areal og dermed høye faste kostnader pr dekar, sitter våre yrkesbrødre igjen med mer pr enhet, enn norske kornbønder. For første gang i moderne tid er dermed inntjeningen pr dekar lavere her til lands enn hos våre naboer. *Dette har vært en villet politikk i Norge!*

KiO krever at partene viser vilje til å gjøre kornproduksjonen lønnsom, slik at norske kornbønder kan bidra til å nå politiske produksjonsmål.

Resultatet av jordbruksoppgjøret kommuniseres som ny timegodtgjørelse for kornbonden. Timegodtgjørelsen er nå kr 44, regnet ut etter at kapitalen er blitt godtgjort med 5 % avkastning, i snitt av referansebruk 2, 22 og 23.

Spesielt for unge bønder er det viktig at både kapital og arbeid skal godtgjøres. Dette fordi det meste av kapitalen er lånt.

Slik det er nå må bonden selv velge – stille kapitalen til gratis rådighet og få betalt for jobben – eller motsatt.

KiO har gjort beregninger ut fra referansebrukene, på hvor mye bonden sitter igjen med etter at kapitalen har fått sitt (5 % avkastning eller rente). Beregningene viser følgende:

Kornproduksjonens vederlag til arbeid	
2001	74 kr/time
2006	58 kr/time
2011	44 kr/time

Dette forutsetter like mange timer pr dekar alle årene.

KiO er bekymret for rekrutteringen til yrket når vederlag til eget arbeid ligger langt under hva som er tillatt til en arbeidstaker. Videreføring av dagens politikk vil være den sikreste måten å fortsette en raskest mulig reduksjon av antall kornprodusenter!

Matkorntilskuddet gjøres om til å gjelde kun norsk matkorn. KiO anbefaler partene å følge forslag utarbeidet av NFK

Innovasjonsmidler må gis til kornprodusenter på lik linje med husdyrprodusenter. Gårdstørker og lageranlegg er typiske investeringer som bør inn i de tilskuddsberettigete investeringene

KiO anbefaler partene generelt å følge opp anbefalingene fra Ekspertgruppa for økt kornproduksjon. For oppgjøret i 2013 mener vi følgende punkter er vesentlige å si noe om i jordbruksopp-

gjøret (parenteser henviser til rapporten fra ekspertgruppa):

1. Små arealer gis et særskilt tilskudd, pr dekar eller pr skifte (3.1.1)
2. Ved omdisponering av dyrka areal, kreves at det dyrkes minst 2 ganger omdisponert areal. I tillegg betales kr 100.000 pr dekar inn til et jordfond (3.1.2)
3. Pålagte arkeologiske undersøkelser i forbindelse med nydyrking, må bekostes av det offentlige (3.1.3)
4. Arealtilskuddet til korn økes uavhengig av andre kulturer i sone 1 og 3 for å bremse overgang fra korn til gras i disse sonene (3.1.4)
5. Dreneringstilskuddet omgjøres til prosent av kostnadsoverslag i stedet for flatt, og alt for lite, slik det er planlagt (3.1.6)
6. Forsterket sortsprøving for å sikre mest mulig optimalt sortsvalg (3.3.2)
7. Forsterket beredskapslagring av såkorn, også av høstkorn (3.3.3)
8. Forsterket satsing på landbruksteknikk innen fagskole, høyskole og rådgiving (3.4.2)
9. FoU-aktivitet må ha tydelig fokus på intensivering av produksjonen. Også forvaltningen må oppdras for å nå målet i Landbruksmeldinga og til ekspertgruppene
10. NLR må gis midler til en oppstartsamtale og gratis medlemskap i den lokale NLR-enhet det første året.

Hele dokumentet finner du på: <http://kio.no>

A

NORGE P.P. PORTO BETALT

Returadresse: KiO, Blæstad, Høyvangvegen 40, 2322 RIDABU

Verv en kollega – vinn iPad

KiO trenger nye medlemmer og den beste måten er å vise at en selv er medlem og at en anbefaler sine kollegaer å stå sammen. Et sterkt KiO er garantisten for at kornbøndenes krav må bli tatt mer seriøst.

DEN SOM VERVER FLEST MEDLEMMER TIL KIO INNEN 1. AUG. 2013 VINNER EN iPad

Innmeldingsskjema finner du på hjemmesiden www.kio.no.

Vinneren presenteres i neste nummer av «På kornet».

Foto: apple.no

iPad

med Retina-skjerm

Like imponerende.

Dobbelt så rask.